

Književne novice

Silvin Sardenko: „V mladem jutru“. V Ljubljani, 1903. Nekaj himen je že imel priliko čuti letos slovenski svet, ko so neki estetikci ocenjevali zbirko „V mladem jutru“ ter hvalo peli „ljubeznivemu“ pesniku. To pa se je zgodilo z one strani, kjer je še malokateri svobodnomiseln slovenski umetnik prejel zaslužen hvalo, kjer odločujejo že od nekdanj načela, ki so često umetnosti popolnoma tuja. Narod je ostrmel in se zamislil . . . Ali govore tukaj estetikci, katerim je za lepoto, za čisto umetnost, ali govore principi, sovražni pravemu pesniškemu poletu? Ti kritiki so šli v boj za svojega pesnika in ga dvignili visoko, visoko. Kazali so samo njegove najboljše stvari, izbrali iz precejšnje kopice verzov nekaj blestečih mest in vzklikali: „Človek, ki to piše, je pesnik!“ Niso pa niti z besedico omenili, da se nahajajo v zbirki tudi stvari, ne le manj vredne, temveč naravnost diletantske. Nočem biti napram Sardenku krivičen, še manj pa mu hočem peti panegirik. Teh je že nekaj čul, a istina mu ne more škoditi.

Silvin Sardenko je razdelil svojo zbirko na sedem poglavij. V „Solncu mojega dneva“ je slavil Marijo, ne da bi pisal slavošpeve, temveč je nanizal nekaj sličic iz življenja in opeval v njih Mater milosti. To je lep motiv za pesnika-svečenika in priznati moram, da so se mu pesmi, ki imajo kakšno religijozno snov, najbolj posrečile. V tem oddelku in drugod, kjer ubira posvečene strune, je najbolj čuvstven, najbolj naraven. Dobro je tudi pogodil nekaj prizorov iz mirnega, tihega življenja, kjer se ne dogajajo nikake burne tragedije, ampak kjer se snuje žalost za veseljem brez viharja, kjer ne umirajo srca v obupu in jadu, ampak se duše zaplljivo obračajo k nebu. V teh pesmih se nahaja nekaj lepih mest, finih verzov, ki so mu nadeli ime pesnika; njegov mestoma gladki in lepi jezik zakriva mnogokje hibe v slikanju in pomanjkanje misli. V knjigi je precej prav izbranih mest, a plastike, svežega življenja skoro ni zaslediti. Barve so mu suhe, slike medle, zanosne poezije ni. Sardenko je osladen pesnik, navdušiti ne more, in naslajati se ne more ob njegovih verzih noben človek, ki je dovzeten za pristno, živo umetnost. Na mnogih mestih je samo zvončkljanje, igranje z lepimi besedami, lov za rimami ga zavaja v gostobesednost in slike mu postanejo dostikrat razblinjene. V dokaz bi lahko navedel brezštevilo verzov; navedem naj le zgled iz „Beračice Bajde“:

Marija v jasli detece polaga,
nocoj je zadnja slamica ji draga.
In Sinček joka na tem hladnem svetu,
ko se po rajskem toži mu očetu.
In Jožef z levo gladi brado svilno,
oj brado svilno, lepo in obilno . . .

Često so mu verzi prozaični, neredko banalni. V sicer lepi pesmi na str. 7. grede romarji na božjo pot, da tam „odložijo svoje težave“. Nenavadna, prisiljena slika je v pesmi na str. 9., kjer se golobček vrača z balkanskih gorā in govori: „Pri bridkih srcih sem počil in z lastnimi nožicami (!) krvave rane sem izmil . . .“

Prebanalno mesto je na str. 25., kjer beračico Bajdo podé iz hiš: „Le beži, da ne bomo kaj dobili“ ... V isti pesmi poje o „gnojni slami“. O vaški koči prepeva:

Le če so hude brile sape,
pokukal dom je izmed drevja:
tako se izpod zimske kape
prikrita kažejo ušesa...

In v takem tonu je pisane polovico knjige.

Precejšnja vrsta pesmi mu je brezmiselnih; prebereš jih, a ne veš, kaj si čital; beseda teče za besedo, zveni in „cezi“, in zasmeješ se praznemu šumenju. Naletiš na refraine in samo to čutiš, da so — prazni.

Sardenko pa je tudi „naroden“ pesnik. Hvalili so „Pesem za marsikoga“, kjer je pomlad „pela verze tri: Lani vijolice, letos trnjolice trgat naj gre!“ V narodni pesmi grlica guče: „Grr, kakor, kakor bo“ ... Istotako beremo in se radujemo lepe slike:

Dekletu pa je križem sobe
izlival solze vzdih na vzdih,
in očka, mati, bratci, sestre
hodili so po njih.

Sardenko je imitiral narodno, a zapisal je psevdonardno pesem.

Ali ne smem prezreti pesniku na hvalo, da je čitati tupalam dobre pointe, nekaterim pesmim je našel lep, prav umetniški konec. Mlada žena vprašuje mater, ki jo obiše na novem domu:

Ali še hodi v nedeljskih večerih
tiha ljubezen po mehkih vrteh ...
Ali še nosijo moje družice,
kamor se ganejo, radost s seboj ...
Ali še pelin na gredi vam raste —
mar ste za doto ga dali z menoj?

Le žal, da so takšna mesta dosti redka. Izkrena mesta se nahajajo v „Molitvah“, ki so pisane v visoki dikciji, kakor bi čuli govor psalmistov. Ponekod je hotel biti pesnik celo filozofski — „le okence malo ne bo mi razpalo“ — a zdi se mi naiven. Pozna se mu, da se je navzel nekaj sholastike, a ni se poglobil v njeno mistiko, zato je ostal plitev. Pesem „Res nismo v zori zlati“ je s pedagoškega stališča obsodbe vredna; ravnotako je nemoralna ideja, izražena v ciklu: „Izliv iz zapuščenega srca“. — Stara devica se tolaži z nesrečo bajtne matere, ker je bil njen mož pijanec.

Silvin Sardenko je napisal nekaj lepih verzov, a dovršenih pesmi malo. Za krasnimi mesti, svetlimi slikami slede banalnosti in prisiljenosti, ki razdero vso iluzijo. Ima pesniški instinkt, a ne ukusa. To je karakteristika njegove poezije!

R. E.

Iz knjige življenja Drugi zvezek zbranih spisov Josipa Kostanjevca izide za Veliko noč, na kar čitatelje „Ljubljanskega Zvona“ s tem opozarjamo. O knjigi bomo seveda še obširneje govorili.